

Poznań, dnia 29 grudnia 2009 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

LPO-410-32-05/2009
P/09/167

Pan Artur Bąk
Zakład Obsługi Komunalnej
w Kuślinie

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu skontrolowała Zakład Obsługi Komunalnej w Kuślinie („ZOK”) w zakresie zagospodarowanie osadów powstających w oczyszczalni ścieków komunalnych w Kuślinie („oczyszczalnia”) w latach 2007-2009 (I półrocze). W związku z tą kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym w dniu 15 grudnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli – na podstawie art. 60 ustawy o NIK – przekazuje Panu Kierownikowi niniejsze **wystąpienie pokontrolne**.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie zagospodarowanie przez ZOK komunalnych osadów ściekowych („osad”) wytwarzanych w procesie oczyszczania ścieków komunalnych.

1. Zmodernizowana w 2005 r. *oczyszczalnia* ma zdolność oczyszczenia ścieków surowych w ilości 563 m³/dobę. Przyjmuje ona średnio 140 m³ ścieków/dobę, jej zdolność wykorzystywana była więc w 25%. W procesie oczyszczania ścieków wytworzono w latach 2007-2008 odpowiednio 286 Mg i 239 Mg ustabilizowanych *osadów* (kod 19 08 05), co w przeliczeniu na suchą masę stanowiło 37 Mg i 31 Mg. W I półroczu 2009 r. wytworzono 141 Mg, czyli 19 Mg suchej masy. Stabilizacja powstających *osadów* polegała na biochemicznotlenowym rozkładzie zanieczyszczeń z redukcją substancji biogennych oraz chemicznym strącaniem fosforu. Tak przygotowane *osady* poddawano następnie odwadnianiu i prasowaniu. *Osady* zawierające 12%-14% suchej masy ładowano na przyczepy i przekazywano w 2007 r. do rekultywacji gminnego składowiska odpadów, a od stycznia 2008 r. nieodpłatnie Rolni-

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

tel.:(0-61) 646 38 00, fax: (0-61) 646 38 01, e-mail: LPO@nik.gov.pl

czemu Kombinatowi Spółdzielczemu w Głuponiach („RKS”) do bezpośredniego zastosowania rolniczego.

NIK pozytywnie ocenia higienizację osadów wapnem palonym w I półroczu 2007 r. oraz podjęcie od II półrocza 2007 r. higienizacji ścieków i osadów metodą „Kwadrant Ekosystem”. Higienizacja tymi metodami 666 Mg osadów kosztowała 12.047,50 zł brutto.

2. W latach 2007-2008 nie sporządzano kart wytworzonych osadach za dany rok, czym naruszono przepis art. 34 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r., Nr 39, poz. 251 ze zm.).

Miesięczne karty ewidencji wytworzonych osadów były zgodne z wzorem nr 2 określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz. 213). Dane zawarte w kartach przekazania osadów były zgodne z ewidencją wytworzonych osadów w poszczególnych miesiącach. W jednym przypadku, za miesiąc wrzesień 2007 r., podano błędne dane wynikłe ze złego podliczenia ilości wytworzonych osadów.

Karty przekazania odpadów nie posiadały wypełnionych danych adresowych transportujących osady, miejsc przeznaczenia odpadów oraz nie posiadały potwierdzenia wykonania usług transportu odpadów. Nie wpisywano również dat przekazania i przyjęcia odpadów. Naruszono w ten sposób § 1 pkt 4 cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 14 lutego 2006 r.

3. ZOK nie wykonywał – wynikającego z art. 37 ust. 3 ustawy o odpadach – obowiązku sporządzania sprawozdawczości dotyczącej osadów. Nie przekazał marszałkowi województwa wielkopolskiego rocznych formularzy sporządzania i przekazywania zbiorczego zestawienia danych o osadach za lata 2007 i 2008. Zaniechanie przekazywania tych formularzy uniemożliwiało przede wszystkim właściwy nadzór polegający na monitorowaniu gleb, na których są stosowane osady.

Sprawozdania o ilościach wytworzonych odpadów i kierunkach ich zagospodarowania były wprowadzane do bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami wraz z rejestrem udzielanych zezwoleń w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami, co umożliwiało marszałkowi województwa monitorowanie sytuacji w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami.

4. NIK negatywnie ocenia zlecenie w 2007 r. przez ZUK badań osadów laboratorium, które nie miało akredytacji oraz brak badań wytworzonych osadów w latach 2008-2009 (I

półrocze). Za badania te zapłacono 2.954,91 zł. Zgodnie z art. 147a ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2007 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.), prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia są obowiązani zapewnić wykonanie pomiarów wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska przez akredytowane laboratorium, w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087 ze zm.) w zakresie badań, do których wykonywania są obowiązani.

NIK zwraca uwagę na to, że wytwórca osadów, do którego należała oczyszczalnia posiadająca obciążenie poniżej 10.000 LRM, ma obowiązek badać osady stosownie do postanowień § 5 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 134, poz. 1140 ze zm.) nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy.

5. NIK negatywnie ocenia brak w latach 2008-2009 (I półrocze) badań 380 Mg osadów, t. j. 50 Mg suchej masy, pod względem bakteriologicznym i parazytologicznym, które to osady przekazano RKS do bezpośredniego wykorzystania rolniczego na obszarze 11,6 ha. Masa przekazanych osadów ustalana była szacunkowo, na podstawie wagi średnio załadowanej przyczepy osadów i ilości kursów. Obowiązek badania reprezentatywnej próbki osadów określony jest w § 5 ust. 1 rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 2002 r. i zgodnie z § 3 ust. 1 tego rozporządzenia przy stosowaniu osadów w rolnictwie ich dawkę ustala się dla każdej partii osadu osobno.

Wskazać należy, iż celem wprowadzenia wskazanych przepisów było zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego w gospodarowaniu osadami, niewykonywanie więc dyspozycji przedmiotowych przepisów potencjalnie zagrażało temu bezpieczeństwu.

6. W trakcie oględzin gruntów, na których stosowano osady, stwierdzono, że osady nie były rozprowadzane na gruncie i niezwłocznie z nim mieszane – stosownie do postanowień § 4 ust. 2 i 3 przywołanego wyżej rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 2002 r., lecz były przyzmowane na skraju pola przez ponad 10 miesięcy. Dopiero w trakcie kontroli NIK zostały rozprowadzone na wyznaczonych polach i zmieszane z gruntem.

7. NIK negatywnie ocenia brak badań gruntu działek przed zastosowaniem rolniczym osadów, jak i po ich zastosowaniu. Obowiązek wykonania tych badań wynikał z art. 43 ust. 3

ustawy o odpadach oraz § 2 ust. 2 umowy zawartej przez ZOK z RKS na odbiór osadów w celu rolniczego ich wykorzystania.

Ponownie wskazać trzeba na to, że przywołane przepisy służyły (i służą) zapewnieniu bezpieczeństwa sanitarnego w gospodarowaniu *osadami*. Niewykonywanie tych dyspozycji potencjalnie zagrażało temu bezpieczeństwu.

Grunty, na których zastosowano *osady*, zbadano dopiero w trakcie trwania kontroli NIK. Dawka *osadu* w wielkości 50 Mg suchej masy na działkach o powierzchni 11,6 ha mieściła się w normatywach określonych w załączniku nr 4 *rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 2002 r.*

8. NIK zwraca uwagę na fakt nie posiadania świadectw kwalifikacyjnych dozoru i eksploatacji przez pracowników zajmujących się eksploatacją urządzeń i nadzorem w *oczyszczalni*. Świadectwo kwalifikacyjne wymagane jest na podstawie *rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci* (Dz. U. Nr 89, poz. 828).

9. ZOK nie miał książki obiektu budowlanego dla *oczyszczalni*, a nadto nie wykonywał on rocznych i okresowych kontroli obiektu, czym naruszono przepisy art. 62 oraz 64 ust. 1 *ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (Dz. U. z 2006 r. Nr 156 poz. 1118, ze zm.). W trakcie trwania kontroli NIK zlecono zaprowadzenie książki obiektu budowlanego oraz wykonanie rocznych przeglądów.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, NIK Delegatura w Poznaniu wnosi o:

- 1) przeprowadzanie badań *osadów* zgodnie z częstotliwością i zakresem określonym w *rozporządzeniu z dnia 1 sierpnia 2002 r.*,
- 2) zapewnienie wykonywania wymaganych badań *osadów* i gruntów przez laboratoria posiadające akredytację (łącznie z pobieraniem prób),
- 3) rzetelne sporządzanie kart wytworzonych *osadów* i kart jego przekazania,
- 4) wykonywanie obowiązku sprawozdawczości dotyczącej *osadów*,
- 5) zapewnienie prawidłowego rozprowadzania *osadów* na gruntach rolnych,
- 6) założenie i prowadzenie książki obiektu budowlanego,
- 7) przestrzeganie obowiązku wykonywania przeglądów rocznych i okresowych obiektów *oczyszczalni* przez osoby posiadające stosowne uprawnienia.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu – na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK* – oczekuje przedstawienia przez Pana Kierownika, w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu ich realizacji albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Kierownikowi prawo zgłoszenia na piśmie dyrektorowi delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.